

házalkotmányunkat, adózási rendszerünket, egyházi törvénykezésünket, köznevelési és közoktatási szervezetünket s a függelékben az egyházi életre vonatkozó polgári törvényeket. De az előadás nehézsége, a hosszú és nehézkes mondatok használása s az egész stylusnak tudós terminológiája egyáltalában nem vall paedagogiai és didaktikai gyakorlatra. Pl. az úgynevezett «jus advocatiae»-t a hetedik lapon a következő irgalmatlan mondatban ekként ismerteti: «Egyes esetekben, ú. m. az illetékes egyházi hatóságok által kivetett rendes és rendkívüli egyházi és iskolai adók és szolgálmányok behajtásánál, egyházi tisztviselő vagy szolga elmozdítása, felfüggesztése vagy állásba vissza- s behelyezése esetén, az egyházi bíróságok által tárgyalásra beidézett, de meg nem jelent és megjelenni vonakodó tanúk kihallgatása s megesketése iránt intézett megkeresések ügyében az egyházi hatóságok által az állam közigazgatási hatóságainak segédkezése és eljárása is igénybe vehető és ezen segédkezés meg nem tagadható» stb. Hogy ez a stylus nem a középiskola stylusa, az oly bizonyos, mint hogy Csíky a gyakorlati theologia tanára Debreczenben. S az ehhez hasonló nehézségekkel tele van a könyvnek úgy szólván minden egyes lapja.

Már pedig ilyen hosszú lélekzetű előadással, ilyen nehézkes nyelvezettel nem kedveltethetjük meg vallásunkat és egyházunkat az iskolás gyermekek előtt. Tejnek italával és méznek eledelével kell az iskolásokat traktálnunk minden tudományban, de főként a valóságban, melyben különben is nem az ismeret a fő, hanem az érzületből fakadó hit és szeretet.

Sz.

A dunántúli ág. h. ev. egyházkerületi gyámolda története. A gyámolda fennállásának ötvenedik évfordulója alkalmából írta és kiadta *Poszevek Sándor* főiskolai igazgatótanár, egyházkerületi számvevő. Sopron, 1897. Röttig nyomdája, 178 lap, ára 1 frt.

A dunántúli lutheránusoknak, lelkészeik, tanáraik és tanítóik számára «Gyámolda» czímen ötven év óta virágzó nyugdíj- és gyámintézetök van, mely a folyó évben lépett az ötvenedik évébe s az egyházkerület a nyár folyamán ünnepelte meg a szép intézmény ötven éves jubileumát. Ebből az alkalomból *Poszevek Nándor* soproni theologiai tanár megírta s egy vaskos füzetben kiadta ez áldásosan működő intézet tanulságos történetét.

A munka előbb három bevezető fejezetben vázolja a nyugdíj-kérdés ötven év előtti vajudását s azután kimerítő részletességgel ismerteti a mostani «Gyámolda» keletkezését, alapszabályát, szervezetét, életbelépését, majd a hetvenes években eszközölt újraszervezését s jelenkori állapotát. A cél, melyet a buzgó szerző szem előtt tartott gyakorlati: érdeklődést kíván kelteni amaz intézet iránt,

melynek humanitarius működéséről szélesebb körben alig tudnak valamit. Pedig alig van humanitarius intézet hazánkban, mely oly korlátolt eszközökkel, annyi áldást árasztott, mint a dunántúli egyházkerületi »Gyámolda«. Mert ez az intézet egész a legutóbbi évekig az egyházkerületben nemcsak az összes lelkészeknek, hanem az összes tanároknak és tanítóknak is nyugdíjazó és gyámolító intézete volt. A népiskolai tanítók és a középiskolai tanárok csak az 1875-dik évi tanítói és az 1894-dik évi tanári országos nyugdíj-intézetek szervezése után maradoztak, illetve léptek ki az egyházkerületi »Gyámoldá«-ból.

A dunántúli »Gyámolda« a lefolyt 50 év alatt bevett 568,331 frt 51 krt és kiadott 438.060 frt 21 krt s így az összes pénztári forgalma meghaladja a milliót. A segély-, gyám- és nyugdíjak főösszege ugyanazon idő alatt 423,345 frt 11 kra emelkedett, vagyis évenként átlag 8466 frt 90 krt fordított samaritanus célokra az intézet. E mellett azonban tőkét is szépen gyűjtött, mert az első ötven év összesen 110,487 frt 46 kr tőkevagyonot ad át a következő éveknek. Mindemez adatok a könyvhöz csatolt táblás kimutatásban vannak részletesen feltüntetve.

A könyv választékos szép nyelven, helyenként lendületesen s nagy tárgyszeretettel van megírva. Tiszta jövedelme a »Gyámolda« javára fordítatik.

S—s.

b) Külföldi irodalom.

Kähler: Unser Streit um die Bibel. Vorläufiges zur Verständigung und Beruhigung für „Bibelverehrer“ von einem der ihrigen. 2. unveränderte Auflage. Leipzig. A. Deichert'she Verlagsbuchhandlung Nachf. (Georg Böhme) 1895. 78 oldal. Ára 1 márk 25 pfennig.

Ugyanő tőle ugyanazon bizományban 1896-ban megjelent: **Jesus und das Alte Testament. Erläuterungen zu Thesen.** X × 72 oldal. Ára 1 márk 20 pfennig.

Teljes figyelemre és tanulmányozásra méltó két korszerű munkát mutatunk be emitt egyházi köreinknek, a dogmatika jeles tanára, Kähler Márton tollából. Az elsőt »a biblia tisztelői« vagyis azok számára szánta, a kik az írásban foglalt üdvtörténelem tényeiben Istennek élő és folytonos működését ismerik el s a sivár hitetlenség örvényei és a köznapi racionalismus szírtjei között, önálló és élő keresztyénség megvalósítására törekusnek. Vitatkozik pedig a bibliáról azokkal, a kik akarva nem akarva megfosztani tudnák a hívő lelkeket attól a nagy vigasztalástól és hiterőtől, mely abban az igazságban rejlik, hogy a biblia Istennek beszéde. Ezek ellenében nyílt csatasíkra szólítja szerző mindazokat az elvtársakat, a kik